

Het is ondoenlijk in dit kort bestek een volledig overzicht te geven van de stand van de geschiedschrijving van de missie in de negentiende eeuw. Het is een bijzonder belangrijke eeuw geweest, omdat we in die eeuw na het dieptepunt van de missie rond 1800 een geweldige opbloei beleven in alle kontinenten.

Oudere orden komen weer tot leven en vele nieuwe - dikwijls exclusief missionaire - worden gesticht. In het kader van dit Documentatieblad moet ik mij beperken tot het aandeel van Nederland in de missionaire beweging van de negentiende eeuw.

Het ligt voor de hand dat men dan allereerst aan onze voormalige koloniale gebieden denkt, omdat veel nederlandse krachten daar werden ingezet, zowel wereldheren, paters, zusters als broeders. Voor Indonesië moeten we dan hier het standaardwerk vermelden: *Sejarah Gereja Katolik Indonesia*, deel II: abad ke-19 awal abad ke-20, door G. Vriens s.j. (Ende-Flores, 1972). Het behandelt de stand van het missiewerk tijdens het bewind van de wereldheren en daarna van de Jezuïeten. Het gehele werk, dat vijf delen omvat en begint circa 645 stond onder leiding van Dr. M. Muskens, die zijn proefschrift schreef over *Indonesië: een strijd om nationale identiteit* (Bussum, 1970²), waarin waardevolle historische terugblikken aanwezig zijn. Zeer waardevol blijven: A.J.H. van der Velden s.j., *De roomsch-katholieke missie in Nederlandsch Oost-Indië 1808-1908* (Nijmegen, 1908); A.I. van Aernsbergen s.j., *Chronologisch overzicht van de werkzaamheid der Jezuïeten in de missie van N. O-I. 1859-1934* (Bandoeng-Amsterdam, 1934); en A.